

Kraków 12.01.2026

dr hab. inż. Joanna Duda, prof. AGH
Akademia Górniczo-Hutnicza
im. St. Staszica w Krakowie
Wydział Zarządzania
Katedra Zarządzania Organizacjami
i Kapitałem Społecznym

**Recenzja rozprawy doktorskiej pt.: „Sprawozdanie finansowe mikroprzedsiębiorstwa
a potrzeby informacyjne kredytodawców i leasingodawców”, Pani mgr Adrianny
Lisowskiej**

1. Podstawa opracowania recenzji

Recenzję rozprawy doktorskiej opracowano na zlecenie Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu i Jakości (pismo z dn. 12.11.2025).

2. Uwagi ogólne

Przedstawiona do oceny dysertacja składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia oraz części uzupełniających, obejmujących bibliografię, spisy rysunków, tabel i wykresów, a także załączniki. Zasadnicza treść pracy obejmuje 194 strony, natomiast na stronach 195–248 zamieszczono bibliografię oraz wspomniane spisy i załączniki.

Rozdział pierwszy ma charakter teoretyczny i obejmuje omówienie celu oraz zasad sporządzania sprawozdania finansowego, a także cech jakościowych informacji finansowych.

Rozdział drugi ma charakter teoretyczno-empiryczny. Poświęcony został specyfice mikroprzedsiębiorstw, które stanowią przedmiot badań w niniejszej rozprawie, oraz obowiązkom sprawozdawczym tych podmiotów wynikającym z regulacji rachunkowości. W rozdziale przedstawiono również wyniki badań wstępnych (etap I prowadzonych analiz).

Rozdział trzeci ma charakter empiryczny. Zaprezentowano w nim cel i metodykę badań własnych, a także wyniki dotyczące potrzeb informacyjnych kredytodawców i leasingodawców. Uzyskane rezultaty stały się podstawą do opracowania autorskiej propozycji struktury informacyjnej sprawozdania finansowego mikroprzedsiębiorstw, przygotowanej przez Doktorantkę i omówionej w rozdziale czwartym, w którym przedstawiono również wyniki weryfikacji zaproponowanego rozwiązania.

W zakończeniu ujęto najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych badań.

3. Ocena metodyczna pracy

Przechodząc do szczegółowej analizy poszczególnych części pracy.

Wybór tematu i jego sformułowanie:

Temat jest istotny i aktualny, ponieważ mikroprzedsiębiorstwa stanowią kluczowy segment gospodarki, a ich dostęp do finansowania zależy od jakości prezentowanych informacji finansowych. Temat został skonstruowany poprawnie pod względem merytorycznym i językowym. Wyraźnie wskazuje zarówno obszar badawczy (sprawozdawczość finansowa mikroprzedsiębiorstw), jak i grupy interesariuszy, których potrzeby informacyjne są analizowane (kredytodawcy i leasingodawcy). Temat jest precyzyjny, jednoznaczny i obejmuje relację między zakresem ujawnianych informacji a ich praktycznym wykorzystaniem w procesach decyzyjnych instytucji finansujących. Dzięki temu stanowi solidną podstawę do prowadzenia badań o charakterze teoretyczno-empirycznym.

Wstęp

We wstępie przedstawiono motyw podjęcia tematu oraz właściwie uzasadniono wybór problematyki badawczej. Doktorantka prawidłowo zidentyfikowała luki teoretyczną, empiryczną, metodyczną i praktyczną, wskazując ich znaczenie dla dalszych analiz. Następnie przedstawiono cztery pytania badawcze, które zostały sformułowane poprawnie i w sposób jednoznaczny ukierunkowując tok rozważań oraz zakres prowadzonych badań.

Doktorantka określiła również cel główny pracy, którym jest „opracowanie struktury informacyjnej sprawozdania finansowego mikroprzedsiębiorstwa dostosowanej do potrzeb informacyjnych kredyto- i leasingodawców – kluczowych użytkowników sprawozdań finansowych mikroprzedsiębiorstw”. W dalszej części prawidłowo wyznaczono trzy cele szczegółowe oraz hipotezę badawczą. Ich konstrukcja jest spójna z celem głównym i adekwatna do charakteru podjętych badań, co świadczy o przemyślanej koncepcji metodologicznej. W dalszej kolejności w syntetyczny sposób przedstawiono metody zastosowane w badaniach oraz

strukturę rozprawy. Całość jest logiczna, przejrzysta i tworzy spójną podstawę dla dalszych analiz.

W rozdziale pierwszym, na podstawie szerokiego przeglądu literatury, zdefiniowano kluczowe dla tematyki pracy pojęcia i zagadnienia, takie jak: sprawozdawczość finansowa, cel sporządzania sprawozdań finansowych, cechy jakościowe informacji finansowych oraz polityka rachunkowości. Ponadto zidentyfikowano użytkowników sprawozdań finansowych oraz ich potrzeby informacyjne, co ma istotne znaczenie dla realizacji celu pracy i właściwego zaplanowania badań empirycznych. Precyzyjne określenie tych potrzeb stanowi fundament dla późniejszej oceny adekwatności informacji ujawnianych przez mikroprzedsiębiorstwa.

W punkcie 1.3 dokonano analizy wzorów sprawozdań finansowych funkcjonujących w polskim systemie regulacyjnym. Jest to element istotny, ponieważ pierwszy etap badań empirycznych obejmuje analizę sprawozdań finansowych mikroprzedsiębiorstw. Zrozumienie obowiązujących wzorów i zakresu ujawnień pozwala właściwie ocenić, w jakim stopniu obecna sprawozdawczość odpowiada potrzebom informacyjnym instytucji finansujących.

Rozdział ma charakter teoretyczny i obejmuje omówienie celu oraz zasad sporządzania sprawozdania finansowego, cech jakościowych informacji finansowych, a także definicji polityki rachunkowości. Przedstawienie tych zagadnień tworzy solidne podstawy merytoryczne dla dalszych analiz i umożliwia właściwe osadzenie badań empirycznych w kontekście obowiązujących regulacji oraz dorobku naukowego.

Rozdział drugi rozpoczyna się od zdefiniowania i omówienia specyfiki mikroprzedsiębiorstw, co jest w pełni zasadne, ponieważ to właśnie ta grupa podmiotów stanowi przedmiot prowadzonych badań. Takie wprowadzenie porządkuje podstawowe pojęcia i umożliwia właściwe osadzenie dalszych analiz w kontekście funkcjonowania najmniejszych jednostek gospodarczych. W kolejnej części rozdziału (pkt 2.2) omówiono uproszczenia sprawozdawczości przewidziane dla mikroprzedsiębiorstw w polskich regulacjach rachunkowości, odwołując się do odpowiednich przepisów ustawy o rachunkowości. Jest to istotne, ponieważ celem pracy jest opracowanie struktury informacyjnej sprawozdania finansowego mikroprzedsiębiorstwa dostosowanej do potrzeb informacyjnych kredytodawców i leasingodawców, a zrozumienie obowiązujących uproszczeń stanowi kluczowy element realizacji tego celu.

Punkt 2.3 ma charakter empiryczny i przedstawiono w nim wyniki badań przeprowadzonych metodą analizy dokumentów, których celem było ustalenie, jaka część mikroprzedsiębiorstw w formie spółek z o.o. korzysta z uproszczonych sprawozdań finansowych. Jak wskazano na s. 68 pracy, do badania wykorzystano dane pochodzące ze sprawozdań finansowych 236 spółek z o.o. W tabeli 14 (s. 68) podano, że w 2018 roku próba wyniosła 236 spółek, w 2021 roku – 180, a w 2023 roku – 140, jednak w dalszej części Autorka pisze, że cyt.: „następnie odrzucono jednostki niespełniające wymogów mikroprzedsiębiorstwa”. Powoduje to niejasność co do ostatecznej liczebności próby badawczej. Dodatkowo brakuje uzasadnienia, dlaczego jako podmiot badań wybrano mikroprzedsiębiorstwa w formie spółek z o.o., podczas gdy w tej grupie podmiotów zdecydowanie dominują jednoosobowe działalności gospodarcze (JDG). Natomiast spółki z o.o. występują znacznie częściej wśród przedsiębiorstw małych i średnich.

Lata prowadzenia badań (2018, 2021 i 2023) zostały dobrane właściwie – pierwszy rok analizy przypada cztery lata po wprowadzeniu uproszczonego wzoru sprawozdania finansowego dla jednostek mikro. Cennym elementem badania jest fakt, że analizie podlegały te same przedsiębiorstwa w każdym z badanych okresów, co umożliwia obserwację zmian w czasie. Analizę przeprowadzono z podziałem na rodzaj działalności (handlowa, produkcyjna, usługowa) oraz wiek przedsiębiorstwa, mierzony liczbą lat prowadzenia działalności. Celem badań było ustalenie czy mikroprzedsiębiorstwa korzystają z uproszczonych wzorów sprawozdań finansowych. Cel ten został osiągnięty, a uzyskane wyniki pozwoliły na jego pełną realizację.

Rozdział trzeci rozpoczyna analiza dostępności źródeł finansowania dla mikroprzedsiębiorców, przeprowadzona na podstawie przeglądu literatury oraz danych wtórnych pochodzących z raportu PARP. Wyniki tej analizy jednoznacznie wskazują, że leasing i kredyt bankowy odgrywają dominującą rolę w finansowaniu działalności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw ze źródeł zewnętrznych.

W punkcie 3.2 przedstawiono metodykę badań własnych. Doktorantka w sposób prawidłowy i przejrzysty zaprezentowała kolejne etapy procedury badawczej. W pierwszej kolejności trafnie zidentyfikowano luki badawcze o charakterze teoretycznym, empirycznym, metodycznym i praktycznym, co świadczy o rzetelnym przygotowaniu procesu badawczego. Następnie przedstawiono pytania badawcze, cel główny, cele szczegółowe, hipotezę oraz metody prowadzenia badań empirycznych. Elementy te zostały sformułowane spójnie i logicznie, a ich wzajemne powiązanie potwierdza umiejętność samodzielnego i świadomego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

Badania zostały zrealizowane w trzech etapach, które tworzą logiczną i konsekwentną całość.

Etap I miał na celu ustalenie czy mikroprzedsiębiorstwa korzystają z uproszczonych sprawozdań finansowych. Analizę przeprowadzono na podstawie sprawozdań finansowych opisanych w rozdziale drugim. Etap tych badań został zaplanowany właściwie.

Etap II obejmował badania ilościowe, w których dane zebrano za pomocą opracowanych przez Doktorantkę kwestionariuszy ankiet skierowanych do leasingodawców i kredytodawców. Zarówno przebieg badań, jak i konstrukcja kwestionariuszy zostały przygotowane w sposób prawidłowy i przemyślany. Zastosowanie pytań opartych na skali Likerta było właściwe ze względu na planowane analizy statystyczne. W celu weryfikacji poprawności narzędzi badawczych przeprowadzono pilotaż na próbie (łącznie 15 respondentów), co stanowi dobrą praktykę metodologiczną.

Etap III dotyczył weryfikacji opracowanej struktury informacyjnej sprawozdania finansowego mikroprzedsiębiorstw, dostosowanej do potrzeb informacyjnych kredytodawców i leasingodawców. Etap ten również został zaplanowany prawidłowo, z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety, a dane zebrano metodą CAWI. Choć próba badawcza była niewielka (16 osób), była wystarczająca do przeprowadzenia weryfikacji narzędzia.

Do analizy uzyskanych danych zastosowano szeroki zestaw miar statystycznych, odpowiednio dobranych do charakteru próby oraz rodzaju zmiennych. Analizy przeprowadzono w programie IBM SPSS Statistics 29. W analizie wstępnej wykorzystano statystyki opisowe, takie jak średnia, mediana, odchylenie standardowe, współczynnik skośności i kurtozy. W celu oceny trafności merytorycznych proponowanych konstruktów teoretycznych (m.in. kryteriów oceny kredytobiorców i leasingobiorców) zastosowano analizę czynnikową, natomiast do oceny zależności – współczynniki rang Spearmana oraz V-Cramera. W końcowym etapie badań wykorzystano analizę skupień, co pozwoliło na wyodrębnienie grup elementów podobnych wewnętrznie i jednocześnie odmiennych od pozostałych. Zastosowanie zróżnicowanych metod statystycznych świadczy o wysokiej jakości metodologicznej prowadzonych badań.

W punkcie 3.3 przedstawiono wyniki badań dotyczących potrzeb informacyjnych kredytodawców, zgodnie z wcześniej zaplanowanym schematem badawczym. Prezentacja wyników jest przejrzysta i logiczna, co ułatwia ich interpretację. W punkcie 3.4 zaprezentowano analogiczne wyniki badań odnoszących się do potrzeb informacyjnych leasingodawców. Całość została opracowana w sposób rzetelny, czytelny i metodycznie poprawny. Zastosowane narzędzia badawcze umożliwiły prawidłowe zebranie danych, a

wykorzystane metody analizy pozwoliły na udzielenie odpowiedzi na pytania badawcze oraz realizację postawionych celów, co potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia badań przez Doktorantkę.

Rozdział zamyka analiza porównawcza potrzeb informacyjnych kredytodawców i leasingodawców. Ujęcie wyników w trzech perspektywach – kredytodawców, leasingodawców oraz w analizie porównawczej – zapewniło pełne i wielowymiarowe spojrzenie na problem badawczy. Tak skonstruowana analiza stanowi solidną podstawę do opracowania struktury informacyjnej sprawozdania finansowego mikroprzedsiębiorstw dostosowanej do potrzeb obu grup finansodawców.

W Rozdziale czwartym, w jego pierwszej części (4.1), zidentyfikowano kluczowe składniki sprawozdania finansowego istotne z punktu widzenia potrzeb informacyjnych kredytodawców i leasingodawców, z uwzględnieniem podziału na rodzaje kredytów i formy leasingu. Ustalenia te stały się podstawą do zaproponowania nowej struktury sprawozdania finansowego, której wyniki przedstawiono w części 4.2. W tabelach 58–60, Doktorantka zestawiała, wyniki badań własnych ze wzorami sprawozdań określonymi w załącznikach nr 4 i 5 do ustawy o rachunkowości, co pozwoliło na identyfikację różnic i podobieństw między obowiązującymi regulacjami a potrzebami informacyjnymi instytucji finansujących. Na tej podstawie opracowano nową strukturę informacyjną bilansu (tab. 61), rachunku zysków i strat (tab. 62) oraz dodatkowych informacji i objaśnień dla mikroprzedsiębiorstw (tab. 63).

W części 4.3 zaprezentowano wyniki przeprowadzonej weryfikacji nowej struktury sprawozdania finansowego. Proces weryfikacji został przeprowadzony prawidłowo i wskazał na akceptację opracowanego rozwiązania. Należy jednak podchodzić do tych wyników z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność próby badawczej oceniającej nowe rozwiązanie. Autorka słusznie wskazuje to jako ograniczenie pracy. Należy jednocześnie podkreślić, że uzyskane rezultaty stanowią zachętę do kontynuowania badań w tym obszarze i wyznaczają kierunek dalszych analiz.

Zakończenie

Zakończenie stanowi syntetyczne podsumowanie pracy, w którym przedstawiono zakres przeprowadzonych badań oraz najważniejsze wnioski. Autorka wskazała, że uzyskane wyniki pozwoliły na pozytywną weryfikację hipotezy badawczej, zgodnie z którą *zakres informacji prezentowanych w uproszczonym sprawozdaniu finansowym sporządzanym według załącznika*

nr 4 do ustawy o rachunkowości – przeznaczonego dla jednostek mikro – jest niewystarczający w stosunku do potrzeb informacyjnych kredytodawców i leasingodawców przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu działalności mikroprzedsiębiorstw.

W sposób logiczny i przejrzysty zaprezentowano wyniki badań, dzieląc je na trzy obszary: potrzeby indywidualne kredytodawców, potrzeby indywidualne leasingodawców oraz potrzeby wspólne obu grup finansodawców. Autorka wykazała również wkład swoich badań w rozwój wiedzy na poziomie teoretycznym, metodycznym, empirycznym i praktycznym. Wskazała ponadto ograniczenia przeprowadzonych analiz oraz możliwe kierunki dalszych badań. Zakończenie zostało przygotowane poprawnie, spójnie i stanowi adekwatne domknięcie całej rozprawy.

4. Uwagi dyskusyjne do wybranych fragmentów pracy

- 1) W tabeli 14 (s. 68) została podana wielkość próby badawczej, ale nie przedstawiono struktury populacji generalnej, co utrudnia ocenę, jaki odsetek populacji stanowi wybrana do badań grupa przedsiębiorstw oraz czy można ją uznać za reprezentatywną.
- 2) W pracy brakuje uzasadnienia, dlaczego jako podmiot badań wybrano mikroprzedsiębiorstwa w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, podczas gdy zdecydowana większość mikroprzedsiębiorstw w Polsce (ok. 80–90%) to jednoosobowe działalności gospodarcze (JDG). Spółki z o.o. stanowią w tej grupie niewielki odsetek, a ich forma prawna jest znacznie bardziej typowa dla przedsiębiorstw małych i średnich. W związku z tym pojawia się pytanie, dlaczego nie zdecydowano się na objęcie badaniem również przedsiębiorstw małych, wśród których spółki z o.o. występują znacznie częściej i które częściej prowadzą pełną księgowość, co mogłoby zwiększyć reprezentatywność wyników.
- 3) W zakończeniu pracy (s. 193) Doktorantka wskazała wkład uzyskanych wyników, m.in. w obszarze rozważań teoretycznych, pisząc: *„w warstwie teoretycznej – usystematyzowanie wiedzy dotyczącej charakterystyki użytkowników sprawozdania finansowego i ich potrzeb informacyjnych oraz opracowaną strukturę informacyjną sprawozdania finansowego mikroprzedsiębiorstw dostosowaną do potrzeb informacyjnych кредито- i leasingodawców”*. Nie odniesiono jednak tych wyników do konkretnej teorii funkcjonującej w naukach o zarządzaniu i jakości.

- 4) Mam drobną uwagę dotyczącą struktury pracy – brakuje wyraźnego oddzielenia części teoretycznej od empirycznej. Wyniki badań empirycznych zostały przedstawione już w rozdziale 2.3, natomiast metodyka prowadzonych badań została opisana dopiero w rozdziale 3.2, co lekko zaburza logiczną kolejność prezentacji treści.

Powyżej wskazane uwagi i pytania, nie wpływają na ocenę końcową pracy. Wyrażam nadzieję, że powyżej wskazane kwestie będą przedmiotem dyskusji i zostaną wyjaśnione w trakcie obrony.

5. Ocena końcowa

Dokonując syntetycznej oceny rozprawy uważam, Doktorantka przeprowadziła badania i analizy, które pozwoliły na zrealizowanie celu naukowego pracy, wykazując się przy tym ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Przedstawione w pracy rozwiązanie problemu naukowego jest oryginalne i wypełnia wskazane w pracy luki w zakresie teoretycznym, metodycznym, empirycznym i praktycznym. Wnioskuje o wyróżnienie pracy.

W konkluzji mogę przyjąć, że rozprawa doktorska mgr Adrianny Lisowskiej pt.: „Sprawozdanie finansowe mikroprzedsiębiorstwa a potrzeby informacyjne kredytodawców i leasingodawców”, spełnia wymogi określone w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 (Dz.U.2024 r. poz 1571, późniejszymi zmianami) i wnieść do Rady Dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości Uniwersytetu Łódzkiego o dopuszczenie Doktorantki do jej obrony.

Joanna Duda